

HandläggarePär Ljungqvist
08-508 266 87**Till**Exploateringsnämnden
2018-03-08

Vattenmyndigheternas samråd, arbetsplan och tidsplan för förvaltningsplan 2021-2027 samt förslag till åtgärdsprogram 2018-2021 för nya prioriterade ämnen. Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Anse remissen besvarad med detta tjänsteutlåtande.
2. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Håkan Falk
FörvaltningschefGöran Carlberg
AvdelningschefAnders Johnson
Enhetschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat två samråd från Vattenmyndigheten för Norra Östersjön, dels ett samråd om åtgärdsprogram 2018-2021 för nya prioriterade ämnen och reviderade miljö kvalitetsnormer för särskilda förorenande ämnen (koppar och zink) och dels ett samråd över ett arbetsprogram med tidplan för förvaltningsplan 2021-2027.

Uppdatering av åtgärdsprogram för nya prioriterade ämnen sker med anledning av ändringar i EUs vattendirektiv där 12 nya prioriterade ämnen införts. Vattenmyndighetens förslag till

åtgärdsprogram avseende kommunala åtgärder består till stor del av att lägga till de nya ämnena till redan befintliga åtgärder i gällande åtgärdsprogram för prioriterade ämnen.

Exploateringskontoret anser att Vattenmyndighetens uppskattning av kostnader för genomförande av åtgärder är underskattade eftersom bristfälliga analysdata för fler prioriterade ämnen riskerar att påverka processen med att ta fram detaljplaner. Denna process präglas redan idag av stora osäkerheter över hur pass omfattande underlag som ska ligga till grund för en detaljplan. Statusklassificeringar baserat på dåligt underlag blir ytterligare en osäkerhetsfaktor i kommunens planprocess där Länsstyrelsen sannolikt kommer begära in underlag till planer som bygger på teoretiska antaganden och modeller som präglas av stora osäkerheter.

Samrådet omfattar även reviderade miljökvalitetsnormer för koppar och zink som utgår från biotillgänglighet. Exploateringskontoret konstaterar att förslaget till dessa ändrade miljökvalitetsnormer ställer höga krav på modellen som används för att beräkna biotillgänglighet. Det är därför viktigt att denna modell är anpassad till svenska förhållanden.

Samrådet som gäller Vattenmyndighetens arbetsprogram med tidplan visar myndighetens arbetsplan i arbetet med att ta fram förvaltningsplan för nästa arbetscykel i vattenförvaltningen 2021-2027. Exploateringskontoret tycker att Vattenmyndighetens arbetsprogram med tidplan för kommande förvaltningsplan är tydligt. Exploateringskontoret vill dock trycka på att det behövs en nära samverkan med kommunerna och Länsstyrelsen om de teoretiska antaganden som präglar statusklassificeringar, om de praktiska möjligheterna som kan finnas för en enskild detaljplan samt om hur pass omfattande underlag ska behöva vara för en detaljplan.

Bakgrund / Remissen

I december 2016 beslutade vattendelegationerna i Sveriges fem vattendistrikt om miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och förvaltningsplan för vattendistriktens vattenförekomster för vattenförvaltningscykel 3, 2016-2021.

Statusklassificering och åtgärdsförslag för sex av tolv nya prioriterade ämnen

Under den senare delen av vattenförvaltningscykel 2, 2009-2015, ändrades EU-direktiven (2000/60/EG och 2008/105/EG) med avseende på prioriterade ämnen (genom direktiv 2013/39/EU). Ändringarna innebar bland annat att tolv nya ämnen (nr 34-45) lades till på listan över prioriterade ämnen. För dessa nya ämnen krävs att för varje vattenförekomst så ska nya statusklassificeringar göras, nya kvalitetskrav för ytvatten fastställas, åtgärdsprogram fastställas och att övervakningsprogrammen för distrikten kompletteras senast i december 2018. Ändringarna har införts i vattenförvaltningsförordningen (förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön) och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2013:19).

De 12 nya prioriterade ämnena består dels av det perfluorerade ämnet PFOS som man på senare tid hittat i ett flertal vattentäkter i Sverige. Andra prioriterade ämnen är olika bekämpningsmedel, dioxin samt bromerade flamskyddsmedel.

Kvalitetskraven för de tolv nya prioriterade ämnena är att god kemisk status ska nås 2027. I de statusklassificeringar som har genomförts med avseende på dessa nya prioriterade ämnen har sex av ämnena uppmätts i halter över gränsvärdena i de hittills undersökta vattenförekomsterna. Med anledning av detta har vattenmyndigheterna dels tagit fram ett förslag till åtgärdsprogram (ÅP 2018-2021) för dessa sex nya prioriterade ämnen i ytvatten och dels tagit fram förslag till föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster för de tolv nya prioriterade ämnena.

Utöver de nya prioriterade ämnena har vattendelegationerna beslutat att även PFAS (summa 11) avseende kemisk grundvattenstatus ska ingå i beslutet 2018. Anledningen till detta är att problem med höga halter av PFAS-ämnen i grundvatten uppmärksammats under vattenförvaltningens andra cykel (2009-2015).

Samrådet hålls då det gällande åtgärdsprogrammet för norra Östersjöns vattendistrikt har reviderats med anledning av att miljökvalitetsnormer träder i kraft under 2018 för de tolv nya ämnena. För kommunernas del innebär revideringen dels att de nya ämnena lagts till i befintliga åtgärder, dels att de nya ämnena lagts till i befintliga åtgärder i redan antaget åtgärdsprogram och att texterna reviderats. Dessutom har en ny åtgärd lagts till för

kommunerna; att de ska verka för minskade utsläpp av dioxiner och dioxinliknande ämnen från småskalig förbränning.

Nya bedömningsgrunder för särskilda förorenande ämnen (koppar och zink)

Utöver miljökvalitetsnormer och åtgärder för de nya prioriterade ämnena har Vattenmyndigheterna tagit fram ett förslag till reviderade miljökvalitetsnormer för ekologisk status i ett antal vattenförekomster. Anledningen till detta är att bedömningsgrunderna för koppar och zink, som ingår som särskilda förorenande ämnen i ekologisk status, har ändrats. De föreslagna reviderade miljökvalitetsnormerna för koppar och zink utgår från biotillgänglig halt istället för halt mätt som totalhalt eller halt av lösta joner av ovan nämnda metaller.

Samråd om arbetsprogram och tidplan för ny förvaltningsplan 2021-2027

Samrådet omfattar ett arbetsprogram med tidplan inför framtagandet av förvaltningsplan 2021-2027. I arbetsprogrammet finns en plan för hur och när de som berörs av detta kan vara med och påverka fram till dess att nya beslut ska fattas om nästa åtgärdsprogram (2021-2027), reviderade miljökvalitetsnormer och förvaltningsplan.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har sänt rubricerat ärende på remiss till exploateringsnämnden med remisstid till 9 mars 2018. Ärendet bör därför justeras omedelbart. Utöver exploateringsnämnden har också miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsledningskontoret samt Stockholm Vatten och Avfall fått samråden på remiss.

Exploateringskontorets synpunkter

Avseende åtgärdsprogram för nya prioriterade ämnen bedömer exploateringskontoret att Vattenmyndigheten underskattar kostnaden för genomförandet av åtgärder. Statusklassningar av prioriterade ämnen i vattendistriktets område präglas av brist på, eller gammalt, underlag och ytterligare ämnen med bristfälligt underlag avseende analysdata riskerar att öka den administrativa arbetsinsatsen i samband med framtagande av detaljplaner. Bristen på analysdata med avseende på de prioriterade ämnena i

vattenförekomsterna tenderar att ge upphov till dåligt underbyggda statusklassificeringar av vattenförekomsterna. Detta kan, beroende på tolkning och tillämpning av miljökvalitetsnormerna, leda till utdragna handläggningsprocesser i samband med framtagande av detaljplaner. Bristen på analysdata för klassificeringar av vattenförekomster är ett generellt problem som behöver åtgärdas.

Som exempel kan ett screeningprov av bly taget för över 15 år sedan ligga till grund för klassificeringen av en hel vattenförekomst som i sin tur påverkar hela förvaltningen av vattenförekomsten. Vid en jämförelse med arbetet med förorenade områden och den praxis med representativa halter som råder där är det anmärkningsvärt att så dåligt underlag får ligga till grund för klassificering av en hel vattenförekomst.

Klassificeringar av vattenförekomster baserat på dåligt underlag riskerar i förlängningen att underminera trovärdigheten i hela vattenförvaltningsarbetet. Med tanke på Länsstyrelsens tillämpning och tolkning av miljökvalitetsnormer vid framtagande av detaljplaner så är det av högsta vikt att statusklassningar bygger på väl underbyggt, representativt och relevant underlag.

Exploateringskontoret konstaterar att förslaget till ändrade miljökvalitetsnormer för koppar och zink, som utgår från biotillgänglighet, ställer höga krav på modellen som används för att beräkna biotillgänglighet. Det är därför viktigt att denna modell är anpassad och kalibrerad för den vattenkemi som är normal under svenska förhållanden så att inte den biotillgängliga halten underskattas. Kontoret hade gärna sett att modellen som används inte var en produkt som är framtagen av koppar- och zinkbranschen.

Exploateringskontoret tycker att Vattenmyndighetens arbetsprogram med tidplan för kommande förvaltningsplan är tydligt. Exploateringskontoret vill dock trycka på att det behövs en nära samverkan med kommunerna och Länsstyrelsen rörande de praktiska möjligheterna att genomföra de åtgärder som bedöms nödvändiga enligt Vattenmyndigheten. Tillämpningen av miljökvalitetsnormer i samband med översikts- och detaljplanering präglas av teoretiska antaganden och modeller samt resonemang där man har en övertro på vad som kan åstadkommas i en enskild detaljplan, både fysiskt och

administrativt med tanke på vilket utrymme som ges i PBL idag. Exploateringskontoret vill se en balans mellan de krav man ställer på nybyggnation i förhållande till vad man gör inom ramen för tillsyn för att åstadkomma åtgärder i befintlig bebyggelse som ligger till grund för den miljöskuld som kan ses i stadens vattenförekomster.

Slut

Bilagor

1. Missiv till vattenmyndighetens samråd
<http://www.vattenmyndigheterna.se/SiteCollectionDocuments/gemensamt/publikationer/samr%c3%a5dsdokument/171031-missiv-samrad-2017-2018.pdf>
2. Förslag till åtgärdsprogram 2018-2021 för nya prioriterade ämnen
http://www.vattenmyndigheterna.se/SiteCollectionDocuments/gemensamt/publikationer/samr%c3%a5dsdokument/%c3%85P%202018-2021%20milj%c3%b6gifter_huvudrapport_samr%c3%a5d_updaterad.pdf
3. Underlagsrapport reviderade miljökvalitetsnormer koppar och zink
http://www.vattenmyndigheterna.se/SiteCollectionDocuments/gemensamt/publikationer/samr%c3%a5dsdokument/Underlagsrapport%20reviderade%20MKN%20f%c3%b6r%20koppar%20och%20zink_samr%c3%a5d.pdf
4. Bilagor A-E till Åtgärdsprogram 2018-2021 - Åtgärder riktade till myndigheter och kommuner
http://www.vattenmyndigheterna.se/SiteCollectionDocuments/gemensamt/publikationer/samr%c3%a5dsdokument/%c3%85P%202018-2021%20milj%c3%b6gifter_bilagor%20A-E_samr%c3%a5d.pdf
5. Samråd föreskrift miljökvalitetsnormer norra Östersjöns vattendistrikt
http://www.vattenmyndigheterna.se/SiteCollectionDocuments/sv/norra-ostersjon/samr%c3%a5d%202017-2018/mkn-foreskrift_novd.pdf

6. Samråd inför framtagandet av arbetsprogram med tidplan inför arbetet med förvaltningsplan 2021-2027

<http://www.vattenmyndigheterna.se/SiteCollectionDocuments/sv/norra-ostersjon/samr%c3%a5d%202017-2018/Arbetsprogram%20med%20tidplan%20f%c3%b6r%20Norra%20%c3%96stersj%c3%b6ns%20vattendistrikt.%20Inf%c3%b6r%20arbetet%20med%20f%c3%b6rvaltningsplan%202021-2027.pdf>